

ISUÄRATAV: Selline aatrium-puhkeruum teeb vilistlased nukraks - miks küll nende ajal sellist polnud.

KAMMERSAAL: Kirgi lõkkele puhunud saal, kus sinivalgeks värvitud puit-tahvlid on asendatud šikkide seinapaneelidega. Lühtri asemel aga on moodne valgustus.

KORIDOR: Ärritavad ripplaud, mis sõidavad kaarakendesse sisse. Kahjuks oli see ainus võimalus ventilatsioonitorude ja muude kommunikatsioonide varjamiseks.

ARHITEKTUUR

Uus 21. kool: moodsa kasti ja väärrika vana kohtumine

Arhitektuurikriitik ja kooli vilistlane **Triin Ojari** küsib, kas nostalgiat on võimalik renoveerida.

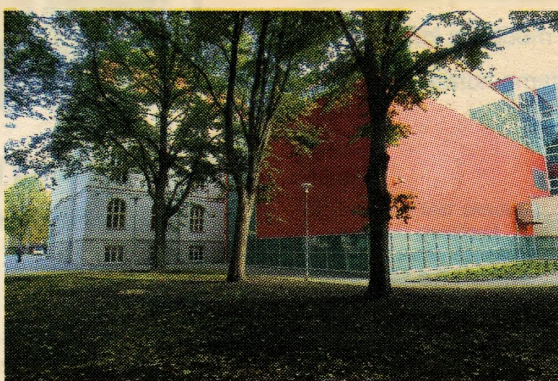
Oma kooli kogemus on igal inimesel üks nostalgilisemaid tundeid, kus võrdselt ruumilise keskkonnaga on olulised hääled, tähtsusetud sündmused, rutiinsed koolipäevad, püüde-eelne erutus ja mis kõik veel.

Keset laiuvaid põlde asuvast, moodsate puhkeruumide ja talveaiaga Viimsi koolist 21. kooli õppima asudes jättis vana maja range ajaloolisus mulle sügava mulje. Kõrged kitsad koridorid, lohku käidud trepiastmed, vanadele koolimajadele nii omane suurejooneline auala... Veelgi enam aga igasugused hämarad sopid, poolpimedad eikellegiruumid, mis õpilased ise oma koolilehe toimetuseks, suitsuruumiks või kohvikuks kodustasid. Need olid veidrad ruumilised ülejäägid, mille kõrvaldamise kooliarhitektuuri moderniseerimisreform juba 20. sajandi alguses oma eesmärgiks seadis. Siiski oli **Artur Perna** projekteeritud, 1923 valminud 21. keskkool ajastu moodsamaid, samuti nagu tänava septembris pidulikult avatud kooli juurdeehitus tahab olla uue sajandi superkool.

Arhitekt **Raul Järgi** ja sisearhitekt **Toomas Korbi** loodud juurdeehitus on tõepoolest modernistliku sirgjoonelisusega elimineeritud kõik soid ja mitmetiimõistetavused, maja on õpikulikult stiilipuhas: avar,

valgus- ja õhuküllane, sisult loogiline ja väljast puhas kast. Modernismi-projekt on jätkunud. Uue maja ehituse käigus lammutati 1960ndaist pärit võimla ja algklasside tiivad, mis kummaltki poolt vana maja külge haakudes segasid sellest tervikmuljet saamast. Nüüd avaneb majale parempoolse külgfassaadiga esiplaanil erakordselt efektne vaade. Uus juurdeehitus sai kompaktsem ja muidugi kõvasti suurem. Astudes küll esifassaadist veidi tagasi, jääb mahult vana osaga võrreldav kuubik sellega võistlema. Uue tiiva koridorid ühtivad valutu vanadega, moodustades U-kujulise kaare, mille sisse on rajatud Eesti kooliarhitektuuri enneolematu aatrium (panga- ja kaubamajade peaaegu et kohustuslik element).

KLAASITUD SISEÕUE ÜHE külge moodustab vana maja välissein, kogu kujunduskirg on läinud aga ristuvate panduste ja istumis-astumis trepistikuga kaldpindsele põrandale. Siin on tiibklaver ning rikkalikult potihaljastust, poolkorruse võrra madalamalt tasandilt avaneb siiasamasse sobivalt ka kohvik ja sööklaruum. Vana maja koridoridest avanev vaade vahetunni ajal kihavale väljakule on oma kontrastiefekti muljetavaldav. Aatriumi raamivate, läbi nelja korruse ulatuvate klaasseinte taga näeb kõi-

ke uues hoones toimuvat (siia avanevad nii osa klasse kui koridorid). Loodud keskkond on vaba ja moodsalt juhuslikkust genereeriv, samas on kõik klaasi all toimuv nagu peal – kontrollitav ja registreeritav. Liialdan meelega, ent kooli kui represseeriva kasvatusasutuse ja keske kontrollpunkti suunas avanevate kongideringiga vangalaarhitektuuri vahel ühisjooni leidjatel on siin põhjust käsi hõõruda.

Kontrastiefekt töötab ka õues: ergutav punane ja lahja kollane pluss palju klaasi teadlikult eristumas soliidsest mat-sakast hilisjuugendist.

kist ja lainetavalt õhukesest klaasist hooned loovad. Ka 21. Kool ei hülga innovaatiliste tehnoloogiliste lahendustega. Pigem isegi võimendavad nii näiteks saamatult maja tahaküljele reastatud ventilatsioonitorud kui fassaadile riputatud ventilatsioonigraa-kaat uue maja lühikese säilivustähtsaja tunnet, isegi välise külje ebaolulisust võrreldes interjööri sees loodud eeskujuliku keskkonnaga.

21. KOOL ON PEALINNA ajalooliste koolimajade renoveerimisreas kõige uuem ja kõige kallim projekt. Meediakära on olnud tavapärastel skandaalitsev – küll ei saavat üle 100 miljoni maksnud klaasist maja võimalik korralikult palligi mängida, küll on vanast koolihoonest priiskaval kombel välja heidetud parkett, koridori-

KONTRASTIEFEKT: Ergutav punane, lahja kollane pluss palju klaasi eristumas soliidsest mat-sakast hilisjuugendist.

dest puidust seinapaneelid ja klaasiuksed ning tagatipuks 1980ndail Estonias siia toodud aula- ja fuajeevalgustid.

Vana maja kaasaja nõuetele kohtamine on alati üks lõputu kompromisside jada. Nii uued uksed kui šikilt heledad seinapaneelid järgivad tuletoojenormatiive, allalastud ripplaud olid konstruktiivselt ainuvõimalik lahendus ventilatsioonitorude varjamiseks ning **Alar Kotli** kujundatud lühtrid tuli tegelikult projekti kohaselt säilitada, kuni lammutusfirma need omavoliliselt lahti võttis ja prügimäele saatis (Internetis müügil veel väiksemad fuajee omad, kiirustage!). Ja Korbi kujundatud uued aulalühtrid on muide väga ilusad.

Mitmeid teisi Tallinna kooliprojekte (Inglise kolledž, Prantsuse lütseum, pedagoogikaülikool) tabanud karisid nagu plast- ja katuseaknad, ustega sektsioonitatud koridorid, linoleumiga kaetud parkett jm on edukalt välditud. Tegelikult on siin ilmselt küsimus kramplikus nostalgias, selles, kas kõigi aastakäikude vilistlaste personaalsed naginakogemused, lõhnad ja puudutused on konserveeritud just neisse vanadesse seintesse, ustesse ja lagedesse ja iga uuendus võtab need meilt ära. Kas midagi nähtamatut on võimalik renoveerida?